మామ్మగారి కథ

లలిత ఒంటరిగా ఎప్పుడూ ప్రయాణం చెయ్యలేదు. అందునా అంత దూర ప్రయాణం. ఆసారైనా తప్పనిసరిగా బయలుదేరిందే కాని లేకపోతే మరో పది రోజులు పోయాక భర్తతో పాటే ఆ పెళ్ళి వేళకి వెళ్ళి ఉండేది. తనకి ఢిల్లీ ట్రాన్స్‌ఫర్ అయిన దగ్గర నుండీ అన్నగారు లలితని అక్కడికి రమ్మని ఎన్నోసార్లు ఆహ్వానించాడు. రాలేదని వదినగారు నిష్ఠూరాలాడింది. వూరు విడిచి ఎక్కడికి వెళ్ళాలన్నా లలిత భర్త సూర్యారావుకి సెలవు దొరకదు. వాళ్ళ కంపెనీవాళ్లు ఇంకేది కోరినా లేదు, కాదు అనకుండా ఇస్తారు కాని సెలవు మాట వచ్చేసరికి పెదవులకి తాళం పెట్టి కూర్చుంటారు. లలితకి ఢిల్లీ చూడాలనీ, అన్నగారితో, వదినగారితో సరదాగా పది రోజులపాటు గడిపి రావాలనీ ఎంత కోరికగా వున్నా పిల్లలతో ఒంటరిగా ప్రయాణం చేసే ధైర్యంలేక ఆ ఆలోచన విరమించుకుంది.

ఎంతో కాలంగా వాయిదా పడిన ప్రయాణం ఈసారి ఇంక తప్పలేదు. పెద మేనకోడలు హైమకి పెళ్ళి సంబంధం కుదిరింది. ఢిల్లీలోనే పెళ్ళి చెయ్యడానికి నిర్ణయించారు. ఆడపిల్ల పెళ్ళి. చూసుకోవలసినవి, చెయ్యవలసినవి ఎన్నో ఉంటాయి. ఈమధ్య మీ వదిన ఆరోగ్యం ఏమంత బాగోలేదు. నువ్వు కనీసం పది పదిహేను రోజులు ముందుగానైనా రాకపోతే వూరుకునేది లేదు. బావగారికి సెలవు లేకపోతే ఆయన పెళ్ళి సమయానికి వస్తారు. అంటూ నిష్ఠూరంగా ఉత్తరం రాసాడు అన్నగారు.

"ఈ నెలలో నాకు సెలవు దొరకడం కష్టం. నువ్వయినా వెళ్ళకపోతే బాగుండదు. మీవాళ్ళు నొచ్చుకుంటారు. బైలుదేరు" అన్నాడు సూర్యారావు. "హాయిగా ఫస్టు క్లాసులో ప్రయాణం చెయ్యడానికి అంత భయపడ్డం ఏమిటి? ఇక్కడ నేను రైలులో ఎక్కిస్తాను. అక్కడ మీ అన్న స్టేషనుకి వచ్చి దింపుతాడు. అయినా ఆడవాళ్లు ఊళ్లూ రాజ్యాలు ఏలుతూండే ఈ రోజుల్లో ఇంకా మొగుడు వెంట లేకపోతే ఇల్లు కదల లేననడం ఏమిటి? ఎవరయినా వింటే నవ్విపోతారు" అంటూ ఉత్సాహపరిచాడు.

ఒంటరిగా వెళ్ళడం అన్నది ఎలాగూ తప్పదు కాబట్టి ఆ వెళ్ళేదేదో అన్నగారు కోరినట్లు కొంచెం ముందుగా వెళితే మాటయినా దక్కుతుందని ఆ రోజు ప్రయాణం పెట్టుకుంది లలిత. తీరా ఆమె బైలుదేరడానికి నిర్ణయించుకున్న రోజునే సూర్యారావు ఆఫీసు పని మీద బెంగుళూరు వెళ్ళవలసి వచ్చింది. నువ్వేం కంగారుపడకు. నేను వెళ్ళి కోడల్ని, పిల్లల్ని రైలెక్కించి వస్తానని తండ్రి భరోసా ఇచ్చాక అతడు ఊరికి వెళ్ళిపోయాడు.

అనుకున్న సమయానికి ఇంటినుండి పిల్లలతో, సామాన్లతో బయలుదేరి రైల్లో పడ్డమే లలిత ప్రాణానికి చంద్రలోకయాత్ర చేసినంత పనయింది. అందునా ఆ ముసలాయన చాదస్తం ఒకటి. అది పెట్టావా అంటూ ఆ మూట ఏదీ, ఈ పెట్టేదీ అంటూ రైలు కదిలే వరకు ఒకటే ఊదరపెట్టి చంపేసాడు.

తనూ, పిల్లలు, సామాన్లు అంతా సవ్యంగా పెట్టెలోకి చేరడమయింది అన్న నమ్మకం కుదిరాక తోటి ప్రయాణీకులు ఎవరా అని పరిశీలనగా చూసింది లలిత. ఎదురుగా ఉన్న బెర్తు మీద ఇద్దరు ఆడవాళ్లు కూర్చున్నారు. ఒకావిడ నల్లగా, వత్తరిగా నలభై పైబడ్డ మనిషిలా ఉంది. రెండో ఆమె బహుశా ఆమె కూతురయి ఉంటుంది. ఛాయ కాస్త మెరుగ్గా ఉంది. మినహా పోలికలన్నీ అలాగే ఉన్నాయి.వయసు ఇరవై లోపు. కట్టూ బొట్టూ చూస్తే అట్టే చదువుకున్న పిల్లలా లేదు.

"ఏవూరు వెళుతున్నారు?" తన వైపు చూస్తున్న ఆ పిల్లని అడిగింది లలిత.

ఆ పిల్ల తల్లి వైపు చూసింది. లలిత ప్రశ్నకి ఆవిడ జవాబు చెప్పింది.

కూతుర్ని అత్తవారింట దింపిరావడానికి వెళుతున్నది. వాళ్ల సహాయం బెజవాడ వరకే ఉంటుంది.

"ఆలోపుగా ఎవరయినా ప్రయాణీకులు ఎక్కితే సరేసరి. లేకపోతే గార్డుతో చెప్పి ఇంకో పెట్టెలోకి మారిపో. పిల్లలతో ఒంటరిగా మాత్రం ప్రయాణం చెయ్యకు" లలిత మామగారు హెచ్చరించాడు.

"అలాగే" అంది లలిత. 'రైళ్లలో టిక్కెట్లు దొరకడమే కష్టంగా ఉండే ఈ రోజుల్లో బెర్తులు ఖాళీగా ఉండిపోవడమేమిటి? ఎవరో ఒకరు ఎక్కనే ఎక్కుతారు' అని మనసులో అనుకొంటూ.

రెండు నిమిషాల్లో రైలు కదలబోతుందనగా ఇంకో ఆడావిడ అలసటతో వగరుస్తూ పరుగుతో వచ్చి పెట్టెలోకి ఎక్కింది. ఆవిడ దగ్గర చిన్న చేతి సంచి తప్ప పెద్దగా సామానేం ఉన్నట్టు లేదు. కట్టూ బొట్టూ చూస్తే టెమిలియన్‌లా ఉంది. తెలుగు బాగా మాట్లాడుతోంది. కాని ఉచ్ఛారణలో ఏదో ఉత్తరాది యాస ఉన్నట్లుంది. ముఖం చూడ్డానికి వయసు మీరిన మనిషిలా లేదు. తలమాత్రం బాగా నెరిసిపోయింది.

ఆ మనిషిని ఎక్కడో చూసినట్లు పరిచయమైన ముఖంలా అనిపించింది లలితకి. కాసేపు నిదానంగా చూసి, ఎక్కడ చూసి ఉంటానా? అని ఆలోచించింది. అంతలో గుర్తు వచ్చింది. ఎప్పుడో, ఎక్కడో చూడ్డం కాదు. కొంచెంసేపు కిందట ప్లాటుఫారం మీద చూసింది ఆవిడని. మనిషి ముఖానికి కట్టూ బొట్టుకి సరిగా పొంతనం కుదరక పోవడంచేత ఏదో కొత్తగా అనిపించి ఆమె రెండు మూడుసార్లు తన ముందు నుంచి వెళుతున్నప్పుడు పరిశీలనగా చూడ్డం జరిగింది. అప్పుడు ఆమె వెంట యింకో కుర్రాడు ఉన్నాడు. సూటు బూటులో నీటుగా డ్రస్సయి ఉన్నాడు. వయసు పాతిక లోపు వుంటుంది. అంత చేరువగా కలసి తిరగడంతో కొడుకేమో అనుకుంది. కాని ఇప్పుడు దగ్గర నుండి చూస్తుంటే తల పండిన ఈమె కంత వయసులో వున్న కొడుకు ఉంటాడా? అనిపించింది లలితకి. పోలికలు కూడ ఏమంతగా లేవు. బహుశ తమ్ముడో లేక ఏ బంధువో అయి వుండొచ్చు అనుకుంది.

రైలు ఆవలి ప్లాటుఫారం దాటబోతుంటే ఆ కుర్రాడు పరుగు పరుగున వచ్చి కిటికీలోంచి ఒక తాళాల గుత్తి ఆమెకి అందించాడు. మెల్లగా ఏదో అంటూ లలిత వైపు చూసాడు. ఆమె లలితవైపు చూస్తూ, "చూడమ్మా నా తెలివి! ఇంటికి పోతూ తాళాలన్నీ ఇక్కడ మరచి వెళుతున్నాను" అంది ఆ గుత్తిని తన పైటకొంగుకి ముడి వేసుకొంటూ.

ఆ గుత్తిలో చిన్నా పెద్దా పాతికదాకా తాళాలున్నాయి. అవన్నీ ఉపయోగపడేంత పెద్ద యిల్లు వారికుందో, లేక అయినవీ కానివీ తాళాలు రింగుకి తగుల్చుకుని పూర్వకాలపు బెంగాలీ ఆడవాళ్లలా కొంగుకి కట్టుకోవడం ఆవిడకి ముచ్చటో అనుకుంది లలిత.

"ఎందాకా వెళుతున్నారు?" లలిత మాట కలిపింది.

ఆవిడ స్నేహపూర్వంగా చిన్న నవ్వు నవ్వుతూ, "నా ప్రయాణాల గురించి ఇంక అడగకమ్మా! లంక మేత, గోదారి పాత అన్నట్లు నా బ్రతుకులో సగం ఇలా ప్రయాణాల్లో గడచిపోవలసిందే! మావారికి ఢిల్లీలో వుద్యోగం. పిల్లలంతా ఇటువైపు ఉన్నారు. ఒకడు మద్రాసులో, ఇంకోడు హైదరాబాదులో, పెద్దవాడు వాల్తేరులో, అమ్మాయి శ్రీకాకుళంలో ఉంటోంది. ఎవరికి ఏ చిన్న అవసరం పడ్డా, "వెంటనే అమ్మని పంపించండి" అంటూ ఓ టెలిగ్రాం కొట్టి పారేస్తారు. వాళ్లకేం పోయింది? రెండు రూపాయల డబ్బులతో చెల్లు. కాని ఇంత దూరాభారం ఆడదాన్ని ఒంటరిగా ప్రయాణం చెయ్యడం అంటే మాటలా? ఇప్పుడిప్పుడు అలవాటు పడ్డాను కాని మొదట్లో హడలి చచ్చేదాన్ననుకో..." అంటూ ఆవిడ తన ప్రయాణాల ముచ్చట్లు, వాటిలో ఎదురైన సాధక బాధకాలు, తోటి ప్రయాణీకుల సహాయాలు, అలా కథల్లా చెప్పుకుపోసాగింది.

ఫరవాలేదు. ఈ మామ్మగారు ఢిల్లీ వరకు సాయం ఉంటారన్న నమ్మకం మనసులో కలిగాక లలితకు కూడా బెంగ తీరి, మనసు కుదుటపడి తన ప్రయాణ వివరాలన్నీ తనూ చెప్పింది.

"ఎప్పుడూ ఇంతదూరం ఇలా ఒంటరిగా ప్రయాణం చెయ్యలేదండీ! తెగించి బైలుదేరేనే కాని ఆ ఢిల్లీ ఎలా చేర్తానురా దేముడా అని భయపడి ఛస్తున్నాననుకోండి. 'మీ అన్నయ్యకి టెలిగ్రాం ఇచ్చాను. అతను తప్పక స్టేషనుకి వస్తాడు' అంటూ ఆయన ధైర్యం చెప్పారనుకోండి. అయినా ఈ పోస్టువాళ్లని నమ్మమని ఎవరు చెప్పారు? పక్కనున్న ఊరుకి చేరడానికి పదేళ్లు, పన్నెండేళ్లు ప్రయాణం చేసిన ఉత్తరాల కథలు పేపర్లలో చూస్తుంటాం కదా! భాషయినా తెలిసిచావదు. ఏ కారణంగానయినా అన్నయ్య స్టేషనుకి రాకపోతే!"

"ఇంక అలాంటి భయాలేం పెట్టుకోకమ్మా! మీ అన్నయ్య స్టేషన్‌కి వస్తే సరేసరి. లేకపోతే నిన్ను, పిల్లల్ని క్షేమంగా మీ ఇంటికి చేర్చే పూచీ నాది. నీ దగ్గర ఎడ్రసు ఉందన్నావు కదా. ఇంక కంగారు దేనికి? నిన్ను క్షేమంగా ఇల్లు చేర్చాక నేను మా ఇంటికి పోతాను. సరేనా?" అని ఆవిడ ఎంతో ధైర్యం చెప్పింది.

ఆవిడపేరు రాజమ్మ. అయేందుకు తెలుగువాళ్ళే అయినా చాలా కాలంగా వాళ్ల ఇంటివాళ్ళు మద్రాసులో స్థిరపడిపోయారు. రాజమ్మ పుట్టింది మద్రాసులో. చిన్నతనంలోనే తల్లి పోవడంవల్ల పెరిగి పెద్దది కావడం నాగపూర్‌లో మేనమామ ఇంట. ఆ వెనుక భర్త వుద్యోగరీత్యా దేశం నాలుగు మూలలా తిరిగి ప్రస్తుతం పది పన్నెండేళ్లుగా ఢిల్లీలో వుంటున్నది. ఆమె తెలుగు ఉచ్చారణ అదోలా ఉండడానికి ఇలా చాలా చోట్ల తిరుగుతుండడమే కారణం అయి ఉంటుందనుకుంది లలిత.

కొంతసేపు ఆమె వంక చూస్తూ ఆమె మాటలు వింటుంటే మొదట్లో అనిపించి నట్లు వింతగా తోచలేదు ఆమె రూపురేఖలు. సన్నగా నాజూగ్గా ఉన్న ఆ వంటి మీద కంచివరం పట్టుచీరా, లేతగా కనిపించే ఆ ముఖానికి పాత పావలా సైజులో వున్న గుండ్రటి కుంకుమ బొట్టూ అంతా సరిగా అమరినట్లే అనిపించింది. రాజమ్మ పెద్దకొడుకు వయసు ముప్పయి ఏళ్లని తెలిసాక పండిన జుట్టు కూడా వింతగా అనిపించలేదు.

రాజమ్మ బండిలో కాలుపెట్టాక ఎదుట ఉన్న ఆ తల్లీ కూతుళ్ల విషయమే మరచి పోయింది లలిత. కారణం వారట్టే కల్పించుకుని మాట్లాడే మనుషుల్లా కనిపించలేదు. రెండోది వారి సహాయం తనకి ప్రయాణం పొడుక్కీ ఉండేది కాదు. దానికి తగినట్లే రాజమ్మ కలుపుగోలైన మనిషి. లలిత పిల్లల బాధ్యత తనంత తానుగా మీద వేసుకుని ఆమెకి సగం బెడద తగ్గించింది. "నే వాళ్లని చూస్తాలే. కావాలంటే నువ్వు కొంచెంసేపు నడుంవాల్చు" అనో, రెండు రోజుల ప్రయాణం స్నానం లేకుండా ఎలా వుంటావు? వెళ్ళి నీళ్ళు పోసుకురా పిల్లల్ని నేను సముదాయిస్తాను అనో అంటుండేది. పిల్లలు కూడా ఆ కొద్దిసేపట్లోనే రాజమ్మకి చేరికయై "మామ్మ... మామ్మ" అంటూ ఆమె ఒడిలో కూర్చుని కథలు చెప్పమని వేధించడం మొదలుపెట్టారు.

ఆమె వాళ్ల కంగాళీ అంతా భరించడమే కాకుండా రైలు ఆగిన ప్రతి స్టేషనులోనూ ఏదో ఒకటి వాళ్ళకి కొనిపెట్టేది. "సరిగ్గా మా పెద్దాడి పిల్లలు ఇలాగే ఉంటారు. ఈ ఈడువాళ్లే. నేను వాళ్ల ఇంట్లో ఉన్నన్ని రోజులు 'మామ్మ మామ్మ' అని నన్ను పట్టుకు వదలరనుకో. వాళ్లు నాతో అలా చనువుగా ఉండడం వాళ్ల అమ్మకి ఇష్టం ఉండదు. "ఏం పెట్టాలా పొయ్యాలా? తీపి తీపి కబుర్లేకదా' అంటుంది నాకు వినబడేలా. వాళ్లు పుట్టింటివారైతే బాగా డబ్బున్నవాళ్ళు. కోడలు తల్లి వచ్చిందంటే బుట్టలు కొద్ది పళ్లు, పెట్టెలకొద్ది బొమ్మలు పిల్లలకి తెచ్చి పెడుతుందట. నేనేం పెట్టగలను చెప్పమ్మా? ఢిల్లీ వంటి మహానగరంలో ఎంత తెచ్చుకొన్నా తిండికీ బట్టకీ చాలదు. బోలెడేసి రైలు ఛార్జీలు పోసుకొని ప్రయాణాలే చేస్తానా, ఈవిడకీ, పిల్లలకీ కానుకలే తెస్తానా? అయినా చెట్టంత కొడుకును పెంచి తన చేతుల్లో పెట్టాను. చాలదూ? ఇంకా ఇది పెట్టలేదు, అది పెట్టలేదు అంటూ సణగడం దేనికి?"

"కొందరి తత్వమే అంత మామ్మగారూ. వస్తువులదేముంది? డబ్బు పడేస్తే బజార్లో దొరుకుతాయి. మీ వంటి పెద్దవాళ్ళ ప్రేమ అభిమానాలు, సహాయం ఎలా వస్తాయి

చెప్పండి? బాలింత చాలింత అయినప్పుడు ఇంట్లో పెద్దదిక్కులేక మగవాళ్లు చేసుకొంటుంటే చూడలేక నానా బాధా పడ్తున్నాననుకోండి. నాక్కాని మీవంటి అత్తగారుంటేనా! కళ్ళకద్దుకొని ఇంట్లో ఉంచుకొందును" అంది లలిత.

లలిత ఆ మాట ఏదో ముఖప్రీతి కోసం అనలేదు. రాజమ్మని చూస్తుంటే, వాళ్ళ ఇంటి విషయాలు వింటూంటే నిజంగా ఆమె పట్ల తనకి పూజ్యభావం కలిగింది. ఇంత మంచి మనిషిని పట్టుకొని ఆ పెద్దకోడలు నిర్లక్ష్యంగా మాట్లాడ్డం, ఆ కొడుకు వినీ విననట్లు పట్టించుకోకుండా ఊరుకోవడం లలితకి నచ్చలేదు. "ఈ కాలం పిల్లలే అంతండి. పెద్దా, చిన్నా, మంచీ మర్యాదా అన్నది బొత్తిగా లేకుండా పోతున్నది" అంది, అక్కడికి తనేదో పూర్వకాలానికి చెందిన మనిషిలా.

"కాలానిదేముందమ్మా మనిషి మనసులో ఉంది కాని, నువ్వు ఈ కాలం పిల్లవు కావూ? నేనెవరో నా సంగతి ఏమిటో తెలియకముందే "మామ్మగారూ" అంటూ నోరారా ఎంత మర్యాదగా పలకరించావు. నిన్ను చూస్తుంటే నాకేమనిపిస్తున్నదో తెలుసునా? ఎన్ని ఊళ్లు తిరిగైనా మా మూడో వాడికి నీలాంటి అమ్మాయి దొరికితే తెచ్చి పెళ్ళి చేసి, మా వారు రిటైరు అయిపోయాక వాళ్ళ దగ్గర ఉండిపోదామని..."

రైలు తన మానాన తను ప్రయాణిస్తుంటే లలిత, రాజమ్మల మధ్య మాటా, మంచీ కష్టం, సుఖం అలా చాలాసేపటి వరకు సాగిపోయింది. ఆ రాత్రి తమతోపాటు ఆవిడ భోజనానికి కూడా లలితే డబ్బు యిచ్చింది. ఆమె పర్స్‌లోంచి డబ్బు తీస్తుంటే కన్నార్పకుండా అటే చూసిన రాజమ్మ బేరర్ అటు వెళ్ళగానే, "అమ్మాయి! ఏమో అనుకొన్నాను కానీ నీకు నిజంగా ప్రయాణం చెయ్యడం తెలియదు. ఎవరైనా అంత సొమ్ము అలా పర్సులో పెట్టుకొంటారా? దారి ఖర్చులకు పదో పాతికో పరకో దగ్గర వుంచుకుని మిగతాది పెట్టెలో పెట్టేయి. ఇందాక నువ్వు అందులోంచి డబ్బు తీస్తుంటే ఆ బేరర్‌గాడి కళ్ళన్నీ ఆ పర్సు మీదే వున్నాయి. ఏ వేళకి ఎవరికి ఏ బుద్ధి పుడుతుందో ఎవరు చెప్పగలరు?" అంది.

రాజమ్మ సలహా మీద తన మెడలో ఉన్న నెక్లెసు పిల్లల మెడలో ఉన్న గొలుసులు ఇంకా చిన్నా చితకా బంగారు వస్తువులు అన్నీ తీసి పెట్టెలో భద్రపరిచింది లలిత.

ఆ రాత్రి ప్రయాణం ఎటువంటి చికాకులు లేకుండా సుఖంగానే జరిగిపోయింది. ఆ తల్లీకూతుళ్లు విజయవాడలో దిగిపోయాక ఒక అమ్మాయి, అబ్బాయి పెట్టెలోకి ఎక్కారు. వాళ్లు నూతన దంపతుల్లా ఉన్నారు. పెట్టెలో తాము కాక మరో ఇద్దరు ప్రయాణీకులు ఉన్నారన్న ధ్యాసే వారికి ఉన్నట్లు లేదు. ఏదో గుసగుస లాడుకొంటూ ఉండడం, కిసకిస నవ్వు కొంటుండడం వాళ్ళ లోకంలో వాళ్ళున్నారు.

వాళ్ళు ఎవరు? ఎంత దూరం వెళ్తారు వంటి విషయాలు లలిత పట్టించుకోలేదు. తన పక్కన అంత పెద్ద రాజమ్మ భరోసా ఉన్నాక ఎవరు ఎక్కడ ఎక్కినా, దిగినా అసలు

కంపార్టుమెంటులో ఇంకొకరు ఉన్నా లేకున్నా తనకి ఫరవాలేదనుకుంది. ఏ సహాయానికైనా ఎన్నో ప్రయాణాలు చేసి ఆరితేరిన రాజమ్మ ఉంది. ఇంక ఎవరెలా పోతే తనకేం అనుకుంది.

లలితకి పిల్లలకి పాలో నీళ్లో ఏం కావలసి వచ్చినా రాజమ్మ తను స్వయంగా రైలు దిగి వెళ్లి పట్టుకొచ్చేది. అలా కొన్నవాటికి ఒకటి రెండుసార్లు లలిత డబ్బులిస్తే రాజమ్మ పుచ్చుకోలేదు. నా మనవలకి కొనిపెట్టుకోడంలేదూ? వీళ్ళూ అలాంటివాళ్ళే అంది.

రైలు ప్రయాణాల్లో ఏర్పడే పరిచయాలు, స్నేహాలు తమాషాగా ఉంటాయి. కలిసి ప్రయాణించిన ఆ కాస్త సమయంలోనే ఆప్తులైపోయినట్లు కష్టం సుఖం చెప్పుకుంటారు. కొందరు ఎదుటివారి కష్టాలకి నిజంగానే కరిగిపోయి కన్నీరు కారుస్తారు. కాని, ఆ ఆత్మీయతా, సానుభూతీ కదులుతున్న ఆ రైల్లో ఉన్నంతసేపే. రైలు గమ్యస్థానం చేరి ప్లాటుఫారం మీద కాలు మోపాక ఎవరికి వారే వెను తిరిగి మాటవరసకైనా వెళుతున్నామని చెప్పకుండా వెళ్ళిపోతారు చాలామంది.

రాజమ్మతో ఏర్పడిన తన పరిచయం అలా ముగిసిపోకూడదనుకొంది లలిత. ఈ రోజుల్లో ఇటువంటి పరోపకారబుద్ధి, మంచి మనస్సు ఉన్న మనుషులే అరుదు. అటువంటి వ్యక్తుల్తో ఏర్పడే స్నేహాన్ని అజాగ్రత్తగా వదులుకోకూడదు. అవకాశం ఉన్నంత మేరకి అలవర్చుకోవాలి. అభివృద్ధిపర్చుకోవాలి అనుకుంది. ఆ అభిప్రాయం తోటే ఢిల్లీలో రాజమ్మ ఇంటి అడ్రసు అడిగి రాసుకొంది. మద్రాసులో తమ ఇంటి అడ్రసు ఆమె కిచ్చింది. తను ఢిల్లీ వదిలి వచ్చేలోగా తప్పకుండా ఒకసారి వారింటికి వస్తానని మాటిచ్చింది. ఆవిడ మద్రాసు ఎప్పుడు వచ్చినా తమ ఇంటికి రావాలనీ, కేవలం రావడమే కాక ఒకటి రెండు రోజులు అవకాశాన్ని బట్టి తమతో గడపాలనీ కోరింది. "అయ్యో అంతకంటేనా తల్లీ. ఈ రోజుల్లో ఇంత అభిమానంగా ఇంటికి రమ్మని పిలిచేవాళ్లెలా వస్తారు? తప్పకుండా వస్తాను" అంటూ లలిత స్నేహబుద్ధికీ, మంచికీ మరోసారి ముచ్చటపడింది రాజమ్మ. ఆ వరుసలోనే తన కోడళ్ల కెవరికీ అటువంటి మంచి మనసు లేనందుకు మరోమారు బాధపడింది.

ఒళ్ళు చెమట్లుపట్టి చీదరగా ఉంటే నిద్రపోతున్న పిల్లల్ని కాస్త చూస్తూ ఉండమని రాజమ్మతో చెప్పి స్నానం చేసి రావడానికి బాత్‌రూంకి వెళ్లింది లలిత. ఆమె స్నానం ఇంకా పూర్తికాక మునుపే ఏదో స్టేషనులో రైలు ఆగింది. పని ముగించుకొని బయటకొచ్చి చూస్తే ఏదో పెద్ద స్టేషనే. ఎక్కేవాళ్లు, దిగేవాళ్లు, అమ్మకందార్లు, బాగా రద్దీగా ఉంది ప్లాటుఫారం అంతా. ఇదే స్టేషనా అని చూస్తుంటే 'నాగపూర్' అన్న బోర్డు కన్పించింది.

రాజమ్మ ధర్మమా అని సగానికి పైగా ప్రయాణం సుఖంగా జరిగిపోయింది అనుకుంది లలిత కంపార్టుమెంటులోకి వస్తూ. పిల్లలిద్దరూ ఇంకా అలాగే నిద్ర పోతున్నారు. రాజమ్మ మాత్రం సీటులో లేదు. ఏ పండో కాయో కొనుక్కు రావడానికి కిందికి దిగి వెళ్లి ఉంటుందనుకొంది. విడిచిన బట్టలు మడతపెట్టి సంచిలో పెడుతుంటే రైల్లో చదువుకోడానికి

ముందురోజు కొనుక్కున్న పత్రికలు కన్పించాయి. రాజమ్మ మాటల సందటిలో వాటి మాటే మరిచిపోయింది లలిత. అవి కంటపడగానే తను వదలకుండా వారం వారం చదివే సీరియల్స్ గుర్తుకొచ్చాయి. ఇప్పుడు చదవకపోతే ఇంక అన్నగారింటికి వెళ్ళాక ఆ పెళ్ళి సందట్లో అసలు చదవటానికే వీలుపడదు. గబగబ పేజీలు తిప్పి వాటిలో మునిగిపోయింది. అలా ఎంతసేపు ఆ కల్పనా కథల్లో కూరుకుపోయిందో రైలు బైలుదేరబోతూ వేసిన కూతతో ఈ లోకంలోకి వచ్చింది. పుస్తకంలోంచి బయటపడేసరికి లలితకి రాజమ్మ గుర్తుకి వచ్చింది. 'అయ్యో! ఇంకా ఆవిడ రాలేదేమిటి? రైలు కదిలిపోతుంటే, ఇంతసేపు ఎక్కడ ఉండిపోయింది అనుకుంది.'

లలిత ఆమాట అనుకొంటుండగానే ఎదుటి బెంచీ మీద కూర్చునే అమ్మాయి ప్లాస్టిక్ బుట్టనిండా నాగపూర్ ఆరెంజ్‌లు కొనుక్కొని లోపలికి వచ్చింది. ఏదో చెప్పడానికి నాందిగా "ఆవిడ మీ చుట్టమనుకుంటాను" అంది.

"కాదు, తెలిసినావిడ" అంది లలిత. ఆ తెలియడం కూడా ఈ ప్రయాణంలోనే అని చెప్పలేదు. రాజమ్మతో ఏర్పడ్డ పరిచయం కొద్ది గంటల కాలమే అయినా ఎన్నో ఏళ్ళుగా తెలిసి ఉన్నంతటి ఆత్మీయతా, సాన్నిహిత్యం ఆమెతో ఏర్పడిపోయింది.

"ఆవిడ కోసం ఎవరో కుర్రాడు వచ్చాడు. కంగారుపడ్తూ ఆవిడ దిగి వెళ్ళిపోయింది. అనుకోకుండా ఇలా మధ్యలో దిగి వెళ్ళిపోవడమయిందని మీతో చెప్పమంది" అంటూ ఆ కాస్త మాట అని తన పనిలో తాను మునిగిపోయింది ఆ అమ్మాయి.

లలిత ఆ పిల్ల మాటల్ని నమ్మలేకపోయింది. నాగపూర్‌లో రైలు చాలాసేపు ఆగుతుంది. అనుకోని విధంగా దిగిపోవలసి వచ్చినా తను బాత్‌రూంలోంచి బైటకి వచ్చేవరకు ఆగి, తనతో చెప్పి వెళ్ళవచ్చుకదా? ఆవిడ ఏం చెప్పిందో, ఈ పిల్ల ఏం వినిపించుకొందో?

మద్రాసులో లాగే ఏ క్షణంలోనైనా రాజమ్మ పరుగుతో వచ్చి కంపార్టుమెంటులో ప్రత్యక్షం కావచ్చనే భావించింది లలిత. రైలు కదలి బైలుదేరుతున్నా రాజమ్మ రాలేదు. ఆమె తనతో చెప్పా చెయ్యకుండా అలా దిగి వెళ్ళిపోయినందుకు లలిత మనసుకి కష్టం కలిగింది. రాజమ్మ తత్వం అటువంటిది కాదు. మరెందుకిలా చేసిందో అర్థం కాలేదు. రైలు ప్లాటుఫారం దాటిపోతున్నా లలిత కళ్లు ఇంకా రాజమ్మ కోసం చూస్తూనే ఉన్నాయి. పొరపాటున వేళ చూసుకోక ఏ పళ్ల దుకాణం దగ్గరైనా బేరం ఆడుతూ ఉండిపోయిందేమోనని.

ప్లాటుఫారం చిట్టచివరగా చెట్టు కింద రాజమ్మ కనిపించింది. "మామ్మగారూ" అంటూ తప్పట్లు కొట్టి పిలవబోయింది లలిత. ఆమె రాజమ్మలాంటి మనిషికాని, రాజమ్మ కాదు. కట్టూ బొట్టూ రూపంతా అలాగే ఉన్నా ఆమె రాజమ్మ కాదు. రాజమ్మది పండు జుత్తు. ముచ్చట ముడి. ఈమె జుత్తు నల్లగా ఉంది. అదైనా భుజాలు దిగకుండా ఉంది. ఒక

చేతిలో హేండ్ బ్యాగ్, ఇంకో చేతిలో సిగరెట్టు. రాజమ్మ ముఖానికి ఆ పందుజుత్తు ఎలా నప్పలేదో ఈమె కట్టుబొట్టుకి చేతిలో సిగరెట్టు, కత్తిరింపు జుత్తు అలాగే నప్పలేదు.

లలిత అలా పరిశీలనగా ముందుకు వంగి చూడ్డం గమనించిన ఎదుటి బెంచీ మీద అమ్మాయి. "సరిగ్గా ఆవిడలాగే ఉందికదూ?" అంది. అంతలోనే "అదిగదిగో ఆ అబ్బాయే ఆవిడ కోసం వచ్చింది" అంది.

రైలు వేగం అందుకుంది. కదుల్తున్న రైల్లోంచి క్షణకాలం అతడి వంక చూసింది లలిత. ఆ కుర్రాడు మద్రాసు ప్లాటుఫారం మీద రాజమ్మతో తిరిగిన కుర్రాడిలా కనిపించాడు. అతడు తన రెండో కొడుకని చెప్పింది రాజమ్మ. ఈ రైలులో కొడుకు కూడా వస్తున్నట్లు ఆవిడ చెప్పలేదు. మరి ఇది ఎలా సాధ్యపడింది? ఆ పిల్లడు అక్కడే ఉండిపోయాడు కదా అనుకొంది.

అర్థాంతరంగా రాజమ్మ అలా దిగిపోవడంతో లలిత కథ మళ్లా మొదటికొచ్చింది. ఢిల్లీ స్టేషనులో అన్నయ్య రాకపోతే ఏం చెయ్యడం? ఎలా ఇల్లు చేరడం అన్న బెంగ పట్టుకుంది. ఆ బెంగతో మిగిలిన ప్రయాణం అయోమయంగానే సాగిపోయింది. ఎక్కడ ఎవరు ఎక్కుతున్నారు, ఎవరు దిగుతున్నారు అన్నది పట్టించుకోకుండా తన ఇద్దరు పిల్లల్ని పక్కన పెట్టుకుని సామానులు చూసుకుంటూ క్షణమో యుగంలా గడుపుకొచ్చింది.

లలిత అదృష్టం బాగుంది. న్యూఢిల్లీ స్టేషనులో రైలు ఇంకా తిన్నగా ఆగకముందే అన్నగారి ముఖం కంటపడింది. మనసులోంచి కొండంత బరువు దిగిపోయినట్లని పించింది. "అన్నయ్యా!" అంటూ ఉత్సాహంగా చేయి ఊపుతూ కేక పెట్టింది.

చాలాకాలం తరువాత కలుసుకున్న అన్నా చెల్లెలు దారిపొడుగునా ఏవేవో విషయాలు ఉత్సాహంగా చెప్పుకుంటూనే ఉన్నారు. స్నానం పానం అయి కాస్త తెరిపిన పడ్డాక ఇంటి విషయాలు, భర్త రాలేకపోవడానికి కారణాలు. తన ప్రయాణ వివరాలు ఒకటొకటిగా చెప్పుకొచ్చింది లలిత. అలా విషయాలన్నీ వివరంగా చెప్తుంటే నాగపూర్ వరకు సాయం వచ్చిన రాజమ్మ సంగతి మాటల్లోకి వచ్చింది.

"మనిషిని పోలిన మనుషులుంటారని కథల్లో చదవడం, సినిమాల్లో చూడ్డం తప్పిస్తే ఇంతవరకు అటువంటి సంఘటన నా అనుభవంలోకి రాలేదు" అంది.

"రండర్రా పిల్లల్లారా! అత్తయ్య మంచి కథ చెప్తున్నది" అంటూ కేక పెట్టింది హైమ.

"కథ కాదే మేనకోడలా! కళ్లతో చూసిన విషయం" అంటూ మద్రాసులో రాజమ్మ రైలెక్కింది మొదలుకొని నాగపూర్ స్టేషన్‌లో రాజమ్మ పోలికలున్న బాబ్డ్ హెయిర్ పిల్లని చూసేదాకా జరిగిన సంగతులన్నీ వివరంగా చెప్పింది.

అంతా విని, "నిజం?" అంటూ ఆశ్చర్యపోయింది వదినగారు.

"నిజం కాక కథలు, కాకరకాయలు కల్పించి చెప్పడానికి నేను రచయిత్రిని కాను" అంది లలిత.

"ఎందుకైనా మంచిది నీ పెట్టె ఒకసారి తెరచి, పెట్టుకున్న వస్తువులన్నీ సరిగ్గా ఉన్నాయో లేవో చూసుకో. ఈ మధ్య ఆడదొంగల ముఠా ఒకటి ఇలా రైళ్ళల్లో, బస్సుల్లో ప్రయాణిస్తూ అందినకాడికి లంకించుకొని పోతున్నారట" అన్నాడు మేనల్లుడు గోపి.

"ఛా, ఛా ఆవిడ అలాంటి మనిషి కాదురా, పెద్దావిడ. నలుగురు పిల్లల తల్లి" అంది లలిత. రాజమ్మ అటువంటి మనిషి అనుకోడానికి ఆమెకి మనసొప్పలేదు.

మరికాస్సేపు వదినగారితో ఆ కబురు ఈ కబురూ చెపుతూ గడిపి, తను మేనకోడలికి పెళ్ళి సమయంలో బహుమానంగా ఇవ్వడానికి ప్రత్యేకంగా ఆర్డరిచ్చి చేయించిన నల్లపూసల నెక్లెసు చూపించాలని పెట్టె తెరిచింది. బట్టలన్నీ సర్దినవి సర్దినట్టే ఉన్నాయి. బట్టలపై పెట్టిన రాజమ్మ ఎడ్రసు కాగితం భద్రంగా అలాగే ఉంది. కానీ ఆ బట్టల కిందనే పెట్టిన నగలపెట్టె, పక్కగా పెట్టిన సొమ్ము ఉన్న కవరు మాత్రం లేవు. ఒకటికి పదిసార్లు పెట్టెలో బట్టలన్నీ కిందా మీదా చేసినా కాని వస్తువులు అందులో కన్పించలేదు.

మతిపోయిన దానిలా రెండు చేతులతో తల పట్టుకుని పెట్టె ముందు కూలబడింది లలిత.

"మనిషిని పోలిన మనిషి కథ అత్తయ్యకి ఇప్పటికైనా అర్థమయిందనుకుంటాను" అన్నాడు గోపి.

"అంటే..." అంది లలిత అయోమయంగా చూస్తూ.

"అంటే లేదు.... కొంటే లేదు, అదే అసలు కథ. ఆ బాబ్డ్ హెయిర్ అమ్మాయి తలకో విగ్ తగుల్చుకుని ముసలి వేషంతో మామ్మగారిలా నిన్ను బుట్టలో వేసుకొని తన పని కాస్తా చల్లగా చక్కబెట్టుకు దిగిపోయింది."

"నిజం?" ఈసారి ఆశ్చర్యపోవడం లలిత వంతైంది.

"కల్పించి కథలు చెప్పడానికి నేను రచయితను కాను" చురుకుపాలు కాస్త జాస్తిగా ఉన్న మేనల్లుడు అత్తమాట అత్తకి అప్పజెప్పాడు.

"ఆవిడ సొమ్ము పోయి ఆవిడ బాధపడ్తుంటే నీ ఎత్తిపోడుపులేమిటిరా?"

వదినగారు కీచుమని కేకవేసింది.

"ఆడ, మగ పది మందికి పైగా ఉన్న దొంగల ముఠాని నిన్న నాగపూర్ స్టేషనులో పట్టుకున్నారుట. నీ అదృష్టం బగుంటే అందులో మీ 'మామ్మగారు' ఉండొచ్చు" అన్నారు అన్నగారు పోలీసు రిపోర్టు ఇవ్వడానికి టెలిఫోను నెంబర్ డయల్ చేస్తూ.

◆ ◆ ◆

తాజాకాలం :- ఆనాడు ఆ విధంగా కంచికి వెళ్లిన లలిత ఢిల్లీ ప్రయాణం కథ గురించి ఇటీవల పత్రికల్లో కొన్ని వార్తలు వచ్చాయి. వాటి గురించి పాఠకులకు చెప్పకుండా కథ

ముగిసి పోయిందంటే అటు మామ్మగారికి, ఇటు లలితకు కూడా న్యాయం చేసినట్లు అవదు.

ఇంక, ఆ వార్తల వివరాలేమనగా, లలిత ఆనాటి ప్రయాణంలో పోగొట్టుకున్న నగలు, సొమ్ము దొరక్కపోయినా ఆ అనుభవంతో ఒక మంచి కథ రాసి ఒకానొక ప్రముఖ వారపత్రిక నిర్వహించే కథల పోటీకి పంపగా ఆ కథకి ప్రథమ బహుమతి వచ్చిందనీ, ఆ ఉత్సాహంతో ఆ ఊపులోనే ఎన్నో కథలు, మరెన్నో సీరియల్ నవలలు రాసిపారేసి అచిర కాలంలోనే 'ఆంధ్రుల అభిమాన రచయిత్రి' అన్న పేరు తెచ్చుకొందనీ, తన గౌరవార్థం పుర ప్రముఖులు జరుపుతున్న ఒక సన్మాన సభలో, తను ఇలా రచయిత్రి కావడానికి కారకురాలైన మామ్మగారి కథ సరదాగా చెపుతూ, ఇటీవల విడుదలైన "దొంగలున్నారు జాగ్రత్త" అనే నవలను "మామ్మగారికి" అంకిత మిచ్చినట్లు ఆమె చెప్పగానే సభలో ఒక్కసారిగా కరతాళ ధ్వనులు మిన్నుముట్టేయనీ, ఆ వార్తల సారాంశం.